Ágostonné Alpár Vera

Otthon... a hajléktalanszállón?

(Egy margóra írt sikertörténet
és egy sikerrel közkinccsé tett élettörténet)

Miért van az, hogy a szociális munkás 1000 erőfeszítése a semmibe vész, 100 esetben úgy tűnik, van valami pillanatnyi segítség jellege, 10-szer sikeres folyamatokat indít be, de csak 1 alkalommal adatik meg – ebből a képzeletbeli 1111-es mintájú statisztikából –, hogy a munkánk értelméről igazán meggyőzhessük környezetünket és – talán – önmagunkat is?

Hogy ez a csoda mikor következik be? – sohasem tudható előre.

Például: amikor egy csendes, magánakvaló, portásként dolgozó, remegő kezű, ötvenöt éves kliensem visszajön hozzám az irodába egy hosszabb beszélgetésünk után, és félénken megkéri, hogy egy novelláját olvassam el. Kötelességből kezdem el olvasni az elsőt, a többit azonban már nem udvariasságból, hanem őszinte izgalommal. Zoltánok és Robik, Katik és Erikák a hétköznapi életben, a középosztály alsóbb régióiban küzdenek érzelmeikkel, céljaikkal, céltalanságuk ellen és a szocializmus jog- és intézményrendszerével.

Zorán dala jut eszembe róluk:

„Akiket én szeretek,
Egészen egyszerű emberek.
Fakadnak, áradnak, kiapadnak,
Mások és másai önmagamnak.
Veszítve nyernek,
Sírva boldogok,
Szépek és bolondok."

A helyszíneken ott sétálunk nap, mint nap mi is: közeli parkok hajnalban, kecskeméti terek, busz- és vonat pályaudvarok, na meg a Majakovszkij utca...

A többit – intézet, börtön, kényszerelvonó – pedig eddig felszínesen ismertük rendőrségi hírekből, esetleg szociológiai tanulmányokból, de most „belülről" is kockázatmentesen tanulmányozhatjuk. A novella-áradat lassan egy teljes élet szaggatott regénye lesz, melyről ordít, hogy könyvvé kell

gyúrni, formázni és ki kell adni. Háromnegyed éves munka következik: pénzínséges, besztszelleres időkben reménytelen kutatás kiadó után.

Ezúton szeretnék köszönetet mondani az *Esély*nek, hiszen teljesen indirekt módon adott egy – valós és beteljesedett – esélyt a könyv megjelenésének. Nyíri András két évvel ezelőtt már „feltalálta" egy hontalan naplója megjelentetésének ötletét, de nem lelt rá az alkalmas, kitartó hajléktalanra, így hát a véletlen egybeesés az oka, hogy felvállalta ezt a kemény feladatot, és Csapó Sándor kezébe vehette az életét...

Könyvalakban és – úgy alakult, hogy – szó szerint is.

Csapó Sándor – aki a Bánya utcai Hajléktalan Szállón mindvégig titokban tartotta, hogy az Élet és Irodalomban rendszeresen publikált – a könyvhéten hitetlenkedve nézte saját művét nyomtatásban. Az írások a sorok között olvasni tudóknak nemcsak érdekes, meghökkentő novellák, hanem döbbenetesen élő kordokumentumok is. Haszonnal forgathatják diákok is, mint „tudománytalan szociológiai tankönyvet", amelyből hiányzik ugyan az analitikus szemlélet, de lehetőséget ad az Olvasónak a történetek továbbgondolására.

A könyv megjelenéséért Nyíri Andráson kívül még sokat tett Király Zsuzsa, aki a novellákat válogatta és lektorálta. Öröm volt velük együtt dolgozni.

(Csapó Sándor: *Haza... a börtönbe*, Kávé Kiadó, Budapest, 1996.)

E számunk szerzői

Ágostonné Alpár Vera – szociális munkás
FSZKI

Andorka Rudolf – szociológus
a BKE rektora

Csaba Iván – közgazdász
CEU

Ferge Zsuzsa – szociológus, tanszékvezető egyetemi tanár
ELTE

Gábor László – szociológus
MTA Szociológiai Intézete

Gáthy Vera – szociológus
MTA Konfliktuskutató Intézet

Győri Péter – közgazdász, szociológus

Horváth Ágota – szociológus
MTA Szociológiai Intézete

Lévai Katalin – szociológus
KLTE

Semjén András – közgazdász

Spéder Zsolt – közgazdász
BKE

Széman Zsuzsa – szociológus
MTA Konfliktuskutató Intézet